

Adeta büyük bir dinsel sükunet içindeki matem havasını yansıtır gibidir. Üç bölmeli olan Adagio'da hüznü ve ciddi tablolar çizilir. Brahms, 1856'da ölen arkadaşı ve yol göstereni Robert Schumann'ı anmak istemiş, bölümün başına bunu belirten Latince bir ibare koymuştur: "Tanrı'nın adına gelen, ki o takdis edilsin".

2/4'lük ölçüdeki Rondo biçimindeki 3. Bölüm (Allegro non troppo) piyanonun canlı ve mücadelecî girişle başlamasına karşın yine de tam neşeli değildir. Bu ana temadan üzüntülü, ya da enerjik yan temalar doğar. Birinci bölümün ana teması yine, bu kez virtüozca sergilenir. Piyaniste teknik bakımdan ustalığını gösterme fırsatı doğar: Dördüncü ve beşinci parmakla triller, güç akorlar, fortissimo pasajlar ve parlak bir kadanstan sonra eser, çoşkun bir finalle sona erer. (Süre 45')

Brahms: Senfoni No. I

Johannes Brahms'ın 1855'de taslaklarını hazırladığı, ancak 20 yıl sonra 1876'da tamamlayabildiği ilk senfonisi armoni zenginliği, dramatik ve lirik unsurların ustaca değerlendirilişi, duygusal yoğunluğu ve besteciye özgü anlatım özellikleriyle onun en iyi eserlerindedir. Ünlü orkestra yöneticisi Hans von Bülow bu senfoniye onuncu olarak adlandırmış ve dokuz senfoni yazar Beethoven'i ima etmek istemiştir. Gerçekten de Brahms yıllarca Beethoven'in büyüklüğünün etkisini duyarak yaşamış, bu yüzden ilk senfonik bestesini yazmakta gecikmiştir. Çoğu kez Beethoven'in Do minör beşinci senfonisine benzetilen eserin dramatik ve patetik karakterli başlangıcı, parlak ve yaşama bağlı finale dönüşür. Girişte duyulan ana tema, Beethoven'in beşinci senfonisindeki gibi, bütün senfoninin ana fikridir.

İlk kez 4 Kasım 1876'da Karlsruhe'de seslendirilen senfoninin I. Bölümü, 6/8'lik ölçüdeki, Do minör tondaki çekingen tempolu ancak görkemli (Un poco sostenuto-Allegro) bir girişle başlar. Timpani ve kontrabassların uzayan sesleri eşliğinde yarım tonlu

(kromatik) olarak keman ve viyolonselere gelişen motif, senfoninin çekirdeğidir. Yaylıların sunduğu temadan sonra kısa bir geçişle Allegro'ya ulaşılır. Yine kromatik seslerin kullanılışı birinci temayı belirler. Obuların duyurduğu yalvaran ezgi ise ikinci temadır. Klarinet ve kornoyla süren tema, yaylı çalgıların sert motifi ile kesilir. Bu kez majör tonda beliren son, bu anlaşmazlığı gidermiş, ferahlık getirmiş gibidir.

3/4'lük ölçüdeki 2. Bölümde (Andante sostenuto) barışçı ve sakin bir hava hakimdir. Birinci bölümün kromatik seslerinin yarattığı huzursuzluk yavaş yavaş kaybolur. Obuanın şarkısına korno ve solo keman da katılır.

2/4'lük ölçüdeki 3. Bölüm (Un poco Allegretto e grazioso), Beethoven senfonilerindeki Scherzo havasındaki üçüncü bölümünün aksine Brahms'a özgü sakin, sevimli ve neşeli tablolar çizer. Tahta üfleme ve yaylı çalgılar arasındaki diyalog ile zarif Trio'da beliren hava daha da sakindir. Ancak temaların birleşip ayrıldığı, bir oda müziği güzelliğiyle çalgılara eşit olanaklar sağlayan bölüm sanki bir çözüm bekler: Birinci bölümün ciddi kromatik teması yeniden belirilmiş, sorunlar çözülmüştür.

4/4'lük ölçüdeki 4. Bölüm (Adagio-Andante-Allegro) istenilen cevabı getirir. Üç bölmeli final, birinci bölümü hatırlatan trajik gerilimle başlar. Sınırlı pizzicato'lar, tahta üfleme çalgılarda

duyulan tutkulu resitatif ve bunu izleyen timpaninin güçlü girişi daha sonra kaybolur; orkestra sanki nefes almaktadır. Bölümün Andante'sinde orkestranın zarif ve ancak işitilen tremolosu eşliğinde kornonun basit ve enerjik ezgisi -Do minör tonda- duyulur. Flüt de neşeye buna katılır. Trombonlarda yansıyan koral biçimindeki kısa geçit bu neşeli atmosferi destekler. Kornonun canlı ezgisinin tekrar duyulmasıyla finalin Allegro bölmesine geçilir.

Beethoven'in dokuzuncu senfonisinin koralini "Neşeye Övgü"nü anımsatan ana tema hemen girer. Ezgi aynı neşeli karakterde yan temalarla gelişir. Karanlık güçler yenilmiştir; zaferi belirleyen neşeli ritmdeki melodi kemanların güzel sonoriteli Sol telinde kuvvetle yansır. Adagio'nun minör tondaki karanlık teması, majörde bütün parlaklığıyla belirir. Yine Adagio'daki sınırlı pizzicato ve Andante'deki basit korno ezgisi bu kez majör tonda zirveye ulaşmakta, neşeye hizmet etmektedir. Eser, bitiş hazırlayan bu çoşku ve parlak tempo hızlanmasıyla (stretta) son bulur. (Süre 40')